

Handläggare: Monica Söderman
Telefon: 08-508 33 889

Till
Utbildningsnämnden
2011-10-20

Förändring av stadens inspektionsverksamhet mm.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden besluta följande

1. Befintlig inspektionsverksamhet avvecklas och ersätts med inspektion/extern utvärdering enligt förvaltningens synpunkter och förslag i detta tjänsteutlåtande
2. Tillgängliga resurser för förskoleinspektion används under 2012 för tillsyn av fristående förskolor.
3. Utbildningsnämnden beslutar att godkänna namnändringar och överföring av funktioner mellan avdelningar.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Sammanfattning

Förvaltningen föreslår att stadens inspektion av förskoleverksamheten inom stadsdelsförvaltningarna och de fristående förskolorna fortsätter i huvudsak enligt nuvarande modell. Genom att i den nya organisationen samorganisera inspektion och tillsyn ges förutsättningar för en ökad omfattning av tillsynen utifrån de behov som uppstår. Det ska finnas möjligheter för anordnare och staden att beställa utökade inspektioner. Tillgängliga resurser för förskoleinspektion används under 2012 i huvudsak för tillsyn av fristående förskolor.

Förvaltningen föreslår avveckling av befintlig inspektion för grund- och gymnasieskola och ersätter den med extern utvärdering. Resurser från nuvarande inspektion bör på sikt föras över till skolpengen. En del av den befintliga resursen

för inspektionsverksamheten ska användas för att förvaltningen ska kunna utöva insyn i fristående skolor. Förvaltningen får i uppdrag att till verksamhetsplan för 2012 ta fram ett förslag om inriktningen för stadens insyn i fristående skolor. En mindre resurs överförs till ledningsstaben för att kunna öka arbetet med internkontroll och internrevision.

Beslut om budget för extern utvärdering, insyn och internrevision fattas i verksamhetsplan 2012.

Förvaltningen föreslår samtidigt en namnändring till tillhandahållaravdelningen samt överföring av nämndsekretariatet till ledningsstaben.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av ledningsstaben tillsammans med tillhandahållaravdelningen. Information och samråd har skett med Handikapprådet.

Bakgrund

Stockholms stad inrättade som första kommun en egen inspektion av grundskolan i början på 1990-talet. Den har senare utökats att gälla alla skolformer. Idag finns 14 inspektörer.

Nuvarande uppdrag enligt utbildningsnämnden är att ”Stadens pedagogiska verksamheter ska vara av god och jämn kvalitet. Inspektionen ska stödja verksamheternas och nämndernas eget kvalitetsarbete och vara ett komplement till annan uppföljning. Den ska ge information till politiker och tjänstemän på central nivå om kvaliteten i stadens pedagogiska verksamheter. Vidare ska inspektionen ge information till allmänheten om de pedagogiska verksamheternas kvalitet.”

I verksamhetsplanen för 2011 fick förvaltningen i uppdrag att genomföra en utredning av inspektionsverksamheten. Bakgrunden är främst att staten kraftigt ökat sin ambitionsnivå när det gäller skolinspektion, vilket leder till en viss överlappning mellan stadens och statens inspektion. Dock har stadens inspektörer haft en tyngdpunktsförskjutning mot att utvärdera genom att stödja skolor och rektorer, medan statens tillsynsinspektioner har fokus på om regelverket följs eller inte och att elevernas rättssäkerhet fungerar.

Sammanfattning av utredningen av stadens inspektion

Verksamheten ska som primär målsättning ha att maximalt medverka till förbättrad måluppfyllelse för stadens barn och elever i alla skolformer i skolor i Stockholms stad oavsett huvudman. En tydlig summativ och kontrollerande inspektionsfunktion utförs gentemot grundskolor/fritidshem, gymnasieskolor och vuxenutbildning av statens skolinspektion. Därför bör stadens resurser ägnas åt

tydligt formativ och utvecklande bedömning för ett långsiktigt kvalitetsutvecklingsarbete. För detta finns starkt stöd i skolforskningen.

Enligt skolforskning bör bedömningsverksamhet som syftar till att bidra till utveckling lägga stor vikt vid att etablera god kontakt och ett förtroligt förhållande mellan bedömare och skolor.

Gentemot förskolor är Skolinspektionens uppdrag annorlunda. Därför bör stadens resurser i förhållande till förskolor användas på ett något annorlunda sätt än gentemot övriga skolformer. Begreppet inspektion bör kvarstå för förskolan, enligt utredningen. Begreppet för övriga skolformer benämns utvärdering.

Tillsynsinspektion omfattar alla fristående förskolor och all fristående pedagogisk omsorg och görs i enlighet med skollagens 26 kap. 4 §.

Kommunen har, enligt den nya skollagen, rätt till insyn i fristående förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt i fritidshem belägna i fristående skolor.

Utredningens förslag är att i samband med denna omstrukturering av inspektionsfunktionen fortsätta att utveckla definitionen av visionen ”En förskola/skola i världsklass”. Detta görs genom att utarbeta kvalitetskriterier som främst utgår från läroplanerna och relevanta forskningsresultat. Dessa kvalitetskriterier föreslås vara redovisade i rapporterna och ligga till grund för bedömningarna.

I utredningen redovisas också resursåtgång och dylikt.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer i huvudsak utredningens slutsatser och förslag i den ovan beskrivna förändringen av inspektionsverksamheten.

Utredningens förslag för respektive skolform redovisas nedan tillsammans med förvaltningens bedömning, synpunkter och förslag.

Förskola och pedagogisk omsorg

Utredningens förslag

Basuppdrag för inspektion

- En formativ bedömning av verksamheten med primär målsättning att bidra till utveckling av densamma mot de kvalitetskriterier som fastställts som eftersträvansvärda och representerande begreppet ”förskola i världsklass”. Vägledande för metodologisk utformning av denna formativa bedömning bör vara erfarenhet från tidigare inspektionsverksamhet, kopplat till en förstärkning av de rent stödjande momenten utvecklade i linje med

forskning och erfarenhet av ”kritiska vänner”/kvalitetsstödjande verksamhet. Förskoleinspektionen ska innehålla inslag av kontroll av efterlevnad av regler och riktlinjer till skillnad mot övriga skolformer. Beträffande fristående förskolor kommer den formativa inspektionen att anknyta till och bidra till tillsynen av dessa.

- I samverkan med avdelningschef i respektive stadsdelsförvaltning eller fristående huvudman bestäms vilka enheter som ska omfattas.
- Den skriftliga rapporten till besökt enhet ska vara kortare än de nuvarande inspektionsrapporterna, centrerad kring ovan nämnda kvalitetskriterier som ska vara synliggjorda i rapporten. Muntlig återrapportering ges även till avdelningschef på respektive stadsdelsförvaltning eller till fristående huvudman.
- Uppföljning av inspektionen sker exempelvis efter ett år. Omfattningen av uppföljningen bör vara ”individualiserad” med utgångspunkt i vilken kvalitet den inspekterade enheten har visat sig ha samt i samverkan med avdelningschef på stadsdelsförvaltning eller fristående huvudman.
- En årsrapport med sammanfattning av de enheter som bedömts ska presenteras.

Till detta basuppdrag föreslås dessutom temauppdrag som utbildningsnämnden kan beställa inför verksamhetsåret. Utredningen föreslår också att avdelningschef på stadsdelsförvaltning eller fristående huvudman, som komplement till basuppdraget ska kunna beställa begränsade riktade uppdrag gällande upplevda utvecklingsområden eller brister.

Förvaltningens bedömning av förslaget

Förvaltningens bedömning är att förskoleinspektion fortsätter i modifierad form enligt utredningens förslag. Möjlighet ska finnas för både kommunala och fristående anordnare att beställa fler inspektioner. Funktionen för förskola och pedagogisk omsorg heter även fortsättningsvis förskoleinspektör.

Den samorganisering av inspektion och tillsyn som gjorts den 1 juli 2011 syftar till att resurser för inspektion och tillsyn används mer flexibelt. Målgrupp för inspektionen är förskolenheterna. De skriftliga rapporterna ska vara kortare än de nuvarande inspektionsrapporterna. Detta frigör resurser för fler utvärderingar m.m. Muntlig återrapportering ges även till respektive förvaltning eller till fristående huvudman.

En årsrapport överlämnas till utbildningsnämnden med sammanfattning och slutsatser av de enheter som bedömts.

Uppföljning av inspektion sker exempelvis efter ett år. Omfattningen av uppföljningen bör vara ”individualiserad” med utgångspunkt i vilken kvalitet den inspekterade enheten visat sig ha.

När inspektion planeras kan avdelningschef på stadsdelsförvaltning eller fristående huvudman i samverkan med förskoleinspektörerna bestämma vilka enheter som ska inspekteras samt om inspektionen ska ha tyngdpunkt på något specifikt¹.

Förutom förskoleinspektion kan särskilda utvärderingar årligen beställas inför budget/årsplanering av kommunfullmäktige/kommunstyrelse/stadsdelsförvaltning och finansieras utöver befintlig ram.

Tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg ska genomföras med olika metoder och regelbundet. Den ska bestå av årliga uppföljningar av fakta utifrån reglerna för tillstånd, (huvudmannens stabilitet/förutsättningar att driva med god kvalitet), uppföljningar av klagomål och dylikt, egenkontroll, tillsynsinspektioner utifrån årlig planering och tillsynsinspektioner på förekommen anledning.

Tillsynsbesök kommer att ske både enligt plan och utifrån behov. Förvaltningen kommer att följa behovet över tid. Under 2012 genomförs en satsning på tillsyn i syfte att tillgodose de behov som finns samt att bygga upp rutiner och system.

Målet är att varje fristående förskola ska ha ett besök (inspektion eller tillsynsinspektion) inom fyra till fem år, men den faktiska frekvensen är beroende av hur många riktade tillsynsinspektioner som behöver utföras.

Grund- och gymnasieskola, förskoleklass, fritidshem, grundsärskola och gymnasiesärskola (inkl fristående fritidshem)

Utredningens förslag

Basuppdrag för utvärdering

- En formativ bedömning av verksamheten med primär målsättning att bidra till utveckling av densamma mot de kvalitetskriterier som fastställts som eftersträvansvärda och representerande begreppet ”skola i världsklass”. Vägledande för metodologisk utformning av denna formativa bedömning bör vara erfarenhet från tidigare inspektionsverksamhet, kopplat till en förstärkning av de rent stödjande momenten utvecklade i linje med forskning och erfarenhet av ”kritiska vänner”/kvalitetsstödjande verksamhet.
- I samverkan med grundskolechefer och områdeschefer för gymnasiet eller fristående huvudman bestäms vilka enheter som ska omfattas.

---

¹ Benämns basuppdrag och riktat uppdrag i utredningen

- Den skriftliga rapporten till besökt enhet ska vara kortare än de nuvarande inspektionsrapporterna, centrerad kring ovan nämnda kvalitetskriterier som ska vara synliggjorda i rapporten. Muntlig återrapportering till skolledning, grundskolechefer och områdeschefer för gymnasiet eller till fristående huvudman. Återkopplingen till förvaltningen bör i sin tur, tillsammans med den skriftliga rapporten, ge ett gott underlag för den kommande resultatdialogen med berörd kommunal rektor.
- Uppföljning av inspektionen sker exempelvis efter ett år. Omfattningen av uppföljningen bör vara ”individualiserad” med utgångspunkt i vilken kvalitet den inspekterade enheten har visat sig ha samt i samverkan med grundskolechefer och områdeschefer för gymnasiet eller till fristående huvudman.
- En årsrapport med sammanfattning av de enheter som bedömts ska presenteras.

Till detta basuppdrag föreslås dessutom temauppdrag som förvaltningsledningen kan beställa inför verksamhetsåret. Utredningen föreslår också att grundskolechefer och områdeschefer för gymnasiet eller fristående huvudman, som komplement till basuppdraget, ska kunna beställa begränsade riktade uppdrag som innebär ett fördjupat stöd.

Förvaltningens bedömning av förslaget

Förvaltningens bedömning stämmer i huvudsak med utredningens förslag. Befintlig inspektionsverksamhet ersätts med extern utvärdering. Syftet är att ge skolledare underlag och stöd för sitt eget arbete med att öka kvalitet och måloppfyllelse. Funktionen ändrar namn från inspektör till utvärderare.

Målgrupp för extern utvärdering är skolenheterna. De skriftliga rapporterna ska vara kortare än de nuvarande inspektionsrapporterna. Detta frigör resurser för fler utvärderingar m.m. Muntlig återrapportering ges även till respektive förvaltning eller till fristående huvudman. Uppföljning av den externa utvärderingen sker exempelvis efter ett år. Omfattningen av uppföljningen bör vara ”individualiserad” med utgångspunkt i vilken kvalitet den inspekterade enheten har visat sig ha.

När extern utvärdering planeras kan grundskolechefer och områdeschefer för gymnasiet eller till fristående huvudman i samverkan med förskoleinspektörerna bestämma vilka enheter som ska inspekteras samt om inspektionen ska ha tyngdpunkt på något specifikt².

---

² Benämns basuppdrag och riktat uppdrag i utredningen

Särskilda utvärderingar³ kan utöver befintlig ram beställas av utbildningsnämnden eller förvaltningen inför budget/årsplanering, i syfte att få underlag för analyser och förbättringsåtgärder på nämnd-/förvaltningsnivå.

Tillhandahållaravdelningen ansvarar för att elevhälsorapporten årligen upprättas.

Resurser avsätts för att staden ska kunna ha tillräcklig insyn i de fristående skolorna, så att det går att ge medborgarna en tillförlitlig information inför deras skolval. Information som rör statens tillsynsansvar överförs liksom idag till Skolinspektionen. Riktlinjer för insyn behöver tas fram.

Extern utvärdering, insyn och tillsyn (fristående fritidshem) ligger kvar på tillhandahållaravdelningen. Det finns skäl att hålla samman berörd personal inom samma enhet.

En del av nuvarande inspektionsresurs överförs till ledningsstaben för att utöka ambitionen för internrevisionen. Syftet är att säkerställa elevernas rättssäkerhet och effektiv resursanvändning. Idag finns en heltid för detta ändamål. Förslag till omfattning av internrevision tas med i verksamhetsplan 2012.

En årsrapport överlämnas till utbildningsnämnden med sammanfattning av de enheter som bedömts.

Kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i utbildning för invandrare

Utredningens förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen ska kunna beställa extern utvärdering enligt huvudsakligen samma principer som fristående skolor. Det bör övervägas om sådana erbjudande ska kunna innefatta andra kommuner i Stockholms län genom KSL-samverkan.

Förvaltningens bedömning av förslaget

Förvaltningens bedömning instämmer med utredningens förslag.

Vuxenutbildningen, som tillhör arbetsmarknadsförvaltningen, kan beställa extern utvärdering. Det gäller även andra kommuner som staden samverkar med.

Jämför service

Utredningens förslag

Med tanke på de långa intervall med vilket en förskola eller en skola inspekteras/bedöms riskerar ett dåligt utfall i en inspektion följa förskolan/skolan betydligt längre tid än de påkomna bristerna tar att åtgärda. Detta riskerar att skapa negativa attityder gentemot bedömningsverksamheten vilket i

---

³ Benämns temauppdrag i utredningen

kvalitetsutvecklingssyfte är klart hämmande.

Inspektion kan vara startpunkten för ett inspirerande utvecklingsarbete på en skola. Förutsättningen är dock att det är den enskilda skolan som blir ägare till och ansvarig för svaren. Utredningen föreslår med grund i ovanstående redogörelse att bedömningsverksamhetens rapporter inte publiceras på Jämför service.

Förvaltningens bedömning av förslaget

Det är viktigt att det finns en bra sammanhållen, jämförbar och tillgänglig dokumentation för elever och föräldrar inför val av skola samt för en transparent för alla medborgare.

För närvarande finns följande information på Jämför service för kommunala och fristående verksamheter:

Förskola	Fakta som lätt kan jämföras med andra enheter: antal barn, antal avdelningar, antal barn per årsarbetare, andel med högskoleutbildning, nöjdhet med förskolan. Dokument som finns är hela brukarundersökningen för enheten samt kvalitetsredovisning (kommunala förskolor)
Grundskola	Fakta som lätt kan jämföras med andra enheter: vilka årskurser, antal elever, behöriga lärare, andel med gymnasiebehörighet, genomsnittligt meritvärde i årskurs 9, nöjdhet med skolan (förskoleklass, årskurs 2, 5 och 8). Dokument som finns är kvalitetsredovisning och kvalitetsgarantier (kommunala skolor) samt hela brukarundersökningen
Fritidshem	Fakta om nöjdhet med fritidshemmet. Dokumentation som finns är hela brukarundersökningen. Om fritidshem finns inom en skolenhet finns den verksamheten med i skolans kvalitetsredovisning.
Gymnasieskola	Fakta som lätt kan jämföras med andra enheter: antal elever, behöriga lärare, program, nöjdhet med skolan. Dokument som finns är kvalitetsredovisning och kvalitetsgarantier (kommunala skolor) samt hela brukarundersökningen

Förutom detta finns rapporten från senaste inspektionen, vilket kan innebära att den är flera år gammal och de brister som inspektionen lyft fram redan är åtgärdade. Inspektionsrapporter finns inte för alla förskolor/skolor.

Den typ av aktuell information som finns på Jämför service ska även framgent finnas kvar för medborgarna. Förvaltningen arbetar med att utveckla de jämförelsetal som publiceras på Jämförservice, så att de ännu bättre motsvarar den information som medborgarna behöver inför sina utbildningsval.

Förvaltningen bedömer, liksom utredningen, att enhetsrapporterna från förskoleinspektion och extern utvärdering av skola inte läggs ut på Jämför service i och med den förändrade inspektionsverksamheten. I stället ska förskolans/skolans årsredovisning/kvalitetsdokument finnas på Jämförservice eller vara kopplad till skolans hemsida.

Justeringar i organisationen

Förvaltningen föreslår i detta sammanhang också ett par mindre justeringar i förvaltningens nya organisation. I enlighet med delegationsordningen beslutas enhetsindelning och ansvarsfördelning inom avdelningar av förvaltningschefen. Indelning i avdelningar och ansvarsfördelning mellan avdelningar är inte delegerat och beslutas av nämnden.

Ekonomi-, kvalitet- och tillhandahållaravdelningen (EKT) föreslås heta tillhandahållaravdelningen. Motivet är framför allt att namnet EKT är missvisande, något som blivit tydligt efter det att namnfrågan hanterades under våren inför förvaltningens omorganisation.

Förvaltningen föreslår att nämndsekretariatet överförs från personalavdelningen till ledningsstaben för att samordnas med övrig styrning och ledning av förvaltningen.

Formellt namn, namn i dagligt tal och förkortningar för avdelningarna från den 1 juli 2011

Formellt namn	Namn i dagligt tal	Förkortning
Avdelningen för tillhandahållarfrågor (Tidigare avdelningen för ekonomi kvalitet och tillhandahållarfrågor EKT)	Tillhandahållaravdelningen	T
Avdelningen för grundskola mm i egenregi	Grundskoleavdelningen	GR
Avdelningen för gymnasieskola mm i egenregi	Gymnasieavdelningen	GY
Avdelningen för stöd i personalfrågor mm	Personalavdelningen	P
Avdelningen för administrativt stöd mm	Administrativa avdelningen	ADM
Avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa	Uppdragsavdelningen	ULE
Förvaltningsledningens stab	Ledningsstaben	LS

Justeringar inom avdelningar som genomförts eller ska genomföras

Förvaltningen passar här på att informera utbildningsnämnden om andra justeringar inom ramen för den ovan nämnda delegationen.

De centrala funktionerna inom grundskoleavdelningen samlas i en grundskolestab.

Före detta gymnasieslussen inom gymnasieavdelningen byter namn till gymnasieenheten.

De centrala funktionerna som ligger direkt under administrativa chefen benämns administrativ stab.

Inrättande av en stabsenhet på uppdragsavdelningen.

Personalavdelningen innehåller tre enheter och en stab. Enheterna är HR-enheten, chefsenheten samt enheten för arkiv och registratur.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att inspektionen av förskoleverksamheten inom stadsdelarna och de fristående förskolorna i huvudsak fortsätter enligt nuvarande modell. Genom att i den nya organisationen samorganisera inspektion och tillsyn ges förutsättningar för en ökad omfattning av tillsynen utifrån de behov som uppstår. Det finns möjligheter för anordnare och staden att beställa utökade inspektioner. Tillgängliga resurser för förskoleinspektion används under 2012 i huvudsak för tillsyn av fristående förskolor.

Förvaltningen föreslår avveckling av befintlig inspektion för grund- och gymnasieskola och ersätter den med extern utvärdering. Resurser från nuvarande inspektion bör på sikt föras över till skolpengen. En del av den befintliga resursen för inspektionsverksamheten används för att förvaltningen ska kunna utöva insyn i fristående skolor. Förvaltningen får i uppdrag att till verksamhetsplan för 2012 ta fram ett förslag om inriktningen för stadens insyn i fristående skolor. En mindre resurs överförs till ledningsstaben för att kunna öka arbetet med internkontroll och internrevision.

Beslut om resurser för extern utvärdering, insyn och internrevision fattas i verksamhetsplan 2012.

Förvaltningen föreslår en namnändring till tillhållaravdelningen samt överföring av nämndsekretariatet till ledningsstaben.

Bilagor

Inspektionsfunktionens förändrade uppdrag – slutrapport